

Hankintojen tiedolla johtaminen Hankinta-Suomi-ohjelmassa

Kuntien digitalisointiviikko, digiä taloudessa

6.6.2022

Seija Friman, hankejohtaja, Valtiokonttori

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

KUNTA-
LIITTO

Kommun-
förbundet

Kansallinen julkisten hankintojen strategia ja Hankinta-Suomi-toimenpideohjelma

- Kansallinen julkisten hankintojen strategia annettiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 10.9.2020 ([Kansallinen hankintastrategia](#))
- Valtioneuvosto sitoutuu kansallisen julkisten hankintojen strategian tavoitteisiin ja ministeriöt **edistävät ja konkretisoivat omilla toimillaan sen toimeenpanoa koko julkisella sektorilla.** Kukin ministeriö laatii omalle hallinnonalalleen **toimintasuunnitelman**, jonka etenemisestä raportoidaan säännöllisesti julkisen hallinnon uudistamisen poliittiselle johtoryhmälle.
- Valtiovarainministeriö asetti **Vaikuttavat julkiset hankinnat -toimenpideohjelman** (Hankinta-Suomi) laatimaan kansallisen julkisten hankintojen strategian, lisäämään julkisten hankintojen toimijoiden yhteistyötä ja kehittämään hankintojen vaikuttavuutta.
- Hankinta-Suomi-toimenpideohjelman toimikausi on 5.9.2019 – 31.12.2023 ja valtiovarainministeriö johtaa sitä yhteistyössä Suomen Kuntaliitto ry:n kanssa.

Kansallisen hankintastrategian tahtotilat, joihin liittyy 25 konkreettista tavoitetta

STRATEGINEN JOHTAMINEN

Johdamme hankintoja strategisena toimintona ja hyödynnämme hankintojen potentiaalin tavoitteidemme saavuttamisessa

HANKINTATAIDOT

Teemme hankinnat ammattimaisesti ja kehitämme osaamistamme jatkuvasti

TIEDOLLA JOHTAMINEN JA VAIKUTTAVUUS

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä

TOIMIVAT HANKINNAT

Teemme toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti ja edistään markkinoiden elinvoimaisuutta

INNOVAATIOT

Ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti

EKOLOGINEN KESTÄVYYS

Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttävä

SOSIAALINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä

TALOUDELLINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyyttä

Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus

TIEDOLLA JOHTAMINEN JA VAIKUTTAVUUS

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä.

Kansallisen strategian tavoitteet

- 1 Suomi on edelläkävijä tietojen hyödyntämisessä hankinnoissa
- 2 Arvioimme hankintoja koskevaa vaikuttavuutta eri tasoilla
- 3 Edistämme vaikuttavuusperusteisia hankintoja

Ensivaiheen toimenpiteet kansallisella tasolla	Vastuutaho (-t)	Tuotoksia, työkaluja, malleja, tavoitteita
Toteutetaan tutkimushanke julkisten hankintojen datasta (VN TEAS tutkimus).	VM, VTT (alih. PTT, Owal Group, PTC Services)	Analysoidaan julkisten hankintojen kokonaisvolyymi ja luodaan menetelmä vuosittaisen kokonaisvolyymien laskemiseksi. Raportti Kokonaisvolyymi
Julkaistaan ostolaskudata sekä kehitetään Tutkihankintoja.fi –sivustoa	Valtiokonttori, Hansel	Julkaistaan kunta- ja valtiosektorin hankintayksiköiden ostolaskutiedot avoimena. Tutkihankintoja.fi –sivustolle infraudistus. Kuntien ostolaskujen avaaminen
Varmistetaan HILMA-järjestelmän jatkuva kehittäminen.	VM, TEM, Hansel, JHNY	Mm. sähköinen kilpailutusjärjestelmä, hankintojen suunnittelu, viranomaistietojen tarkastaminen jne.
Kasvatetaan ymmärrystä vaikuttavuusperusteista hankinnasta ja ohjauksesta.	TEM Vaikuttavuusinvestoinnin osaamiskeskus, Keino	Asiantuntijatukea vaikutusten hankinnan suunnitteluun ja toteutukseen ml. Mittaaminen. Vaikuttavuusinvestoinnin osaamiskeskus
Suunnitellaan kokonaisarkkitehtuuri, jossa tunnistetaan hankintoja koskevat tiedot ja koordinoidaan niiden analyysia.	Tiedolla johtamisen teemaryhmä, Valtiokonttori, Kuntaliitto	Valtakunnallisen kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu, taloustietojen standardointi, tietoaineistojen yhtenäistämisen tarve, Hilman ja muiden kehittäminen. Työ käynnissä.

Osana kansallisen hankintastrategian toteutusta

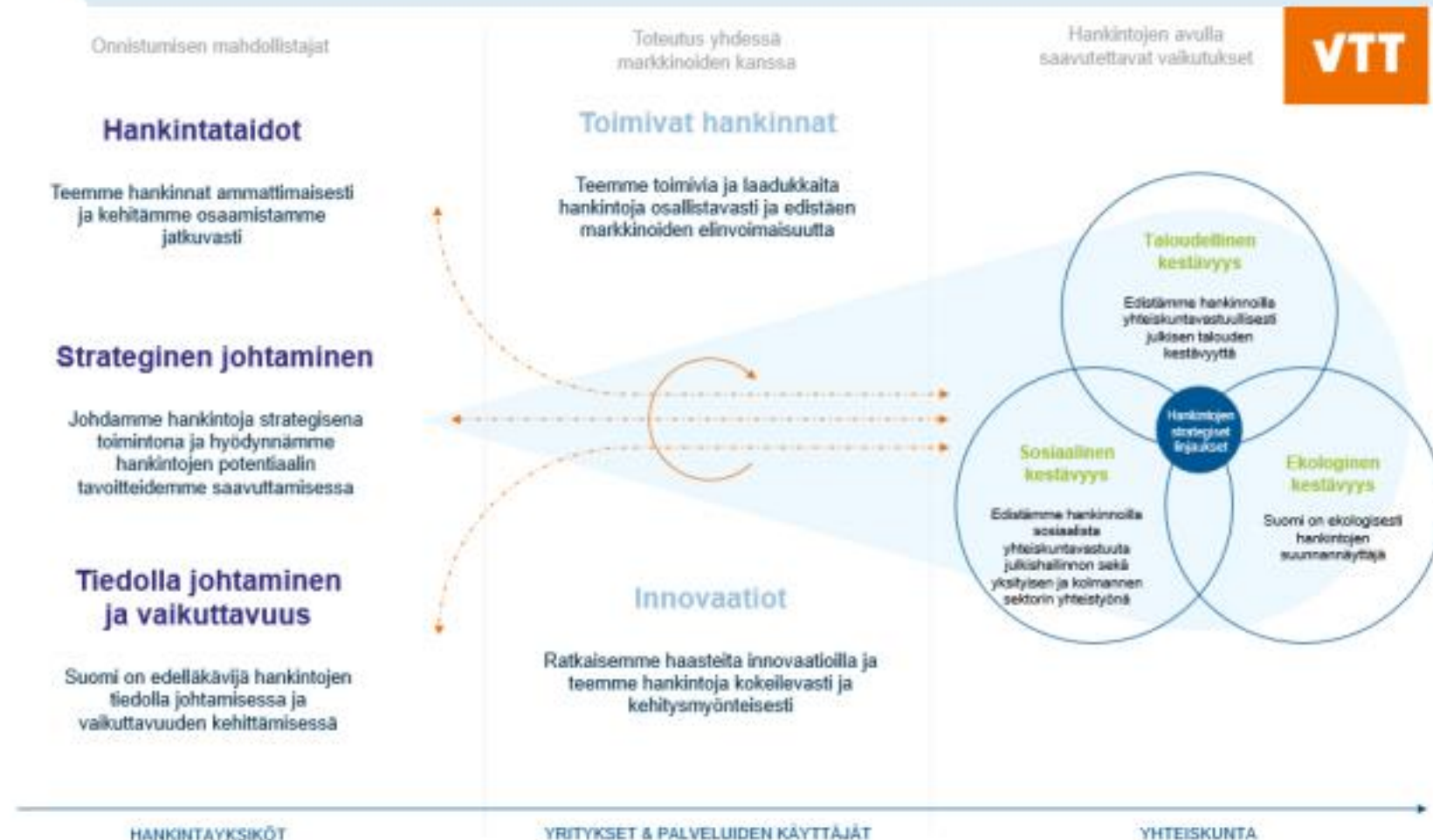

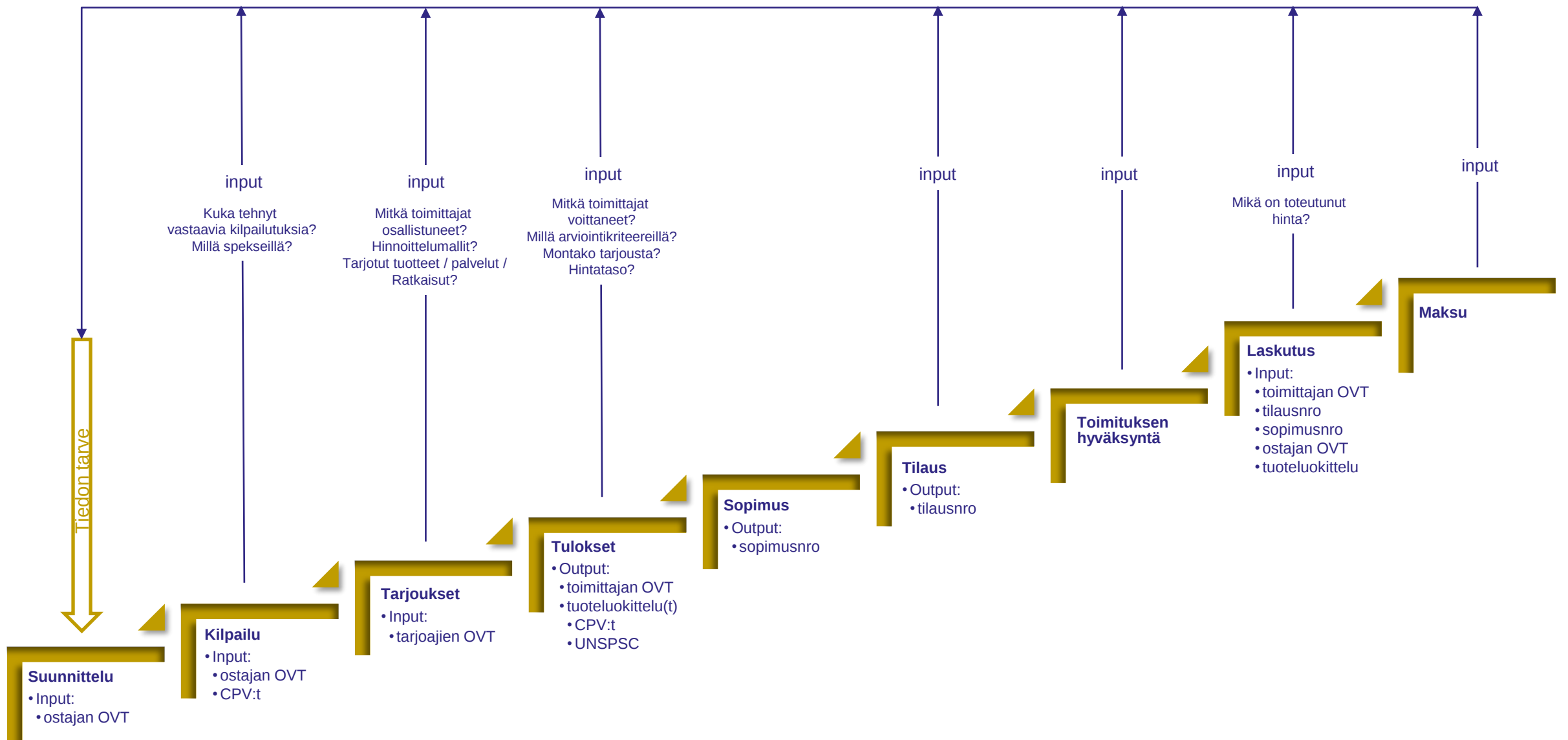
Kokonaisarkkitehtuurin tarve

1. **Tunnistaa** hankintoja koskevat olemassa olevat tiedot
 2. **Selvittää** tietoaineistojen yhtenäistämisen tarve
 - edellytys yhteisten tietokantojen rakentamiselle
 3. **Standardoida** julkisten hankintojen taloustiedot
 4. **Tietojen kerääminen** eri lähteistä yhteen paikkaan;
 - eri aineistojen vertailu huomioiden rajoitteet, vaikutukset kilpailuun ja kartellien syntymiseen
 5. **Koordinoida** tarvetta analysointipalvelulle
 - Vaiheittainen eteneminen huomioiden tiedon saatavuus; talouden seurannan tiedot, ostolaskutiedot, kilpailutustiedot, puitesopimustiedot, tehokkuusanalyysit, jne.
- Tietojen **tarvitsijaryhmät**
 - A. Hankintojen ohjaus
 - keskeistä tiedon kokonaiskuva, tietojen yhdisteltävyys ja vertailtavuus.
 - B. Hankintojen toteutus
 - lähtökohtaisesti kiinnostus organisaatiotasoiseen tietoon ja sen vertailtavuuteen.
 - C. Julkisuus
 - tärkeää pystyä koostamaan avointa, julkista tietoa hankinnoista kaikille asiasta kiinnostuneille.

KANSALLISEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIAN VAIKUTTAVUUDEN MITTAAMISEN KOKONAISMALLI

- Mittarit tekevät näkyväksi tavoiteltavan muutoksen ja auttavat seuraamaan seurata strategian vaikutusta ja aikaan saatuja tuloksia.
- Yhteensä 27 mittaria, jotka liittyvät tahtotilojen "tulokoriin"
- Mitattavaa tietoa kerätään eri tietolähteistä monipuolisesti
- Valitut mittarit luovat kokonaiskuvan Hankinta-Suomen pitkän ajan vaikutuksista: yhdessä ne osoittavat onko toiminnan suunta oikea, vauhti sopiva ja tarvitaanko korjausliikkeitä.
- Mittarit ovat osa hankintojen johtamista: niiden tuottaman tiedon avulla ohjataan tulevia toimia ja resursseja

Hankintojen elinkaaren ja vaikuttavuuden analysointi

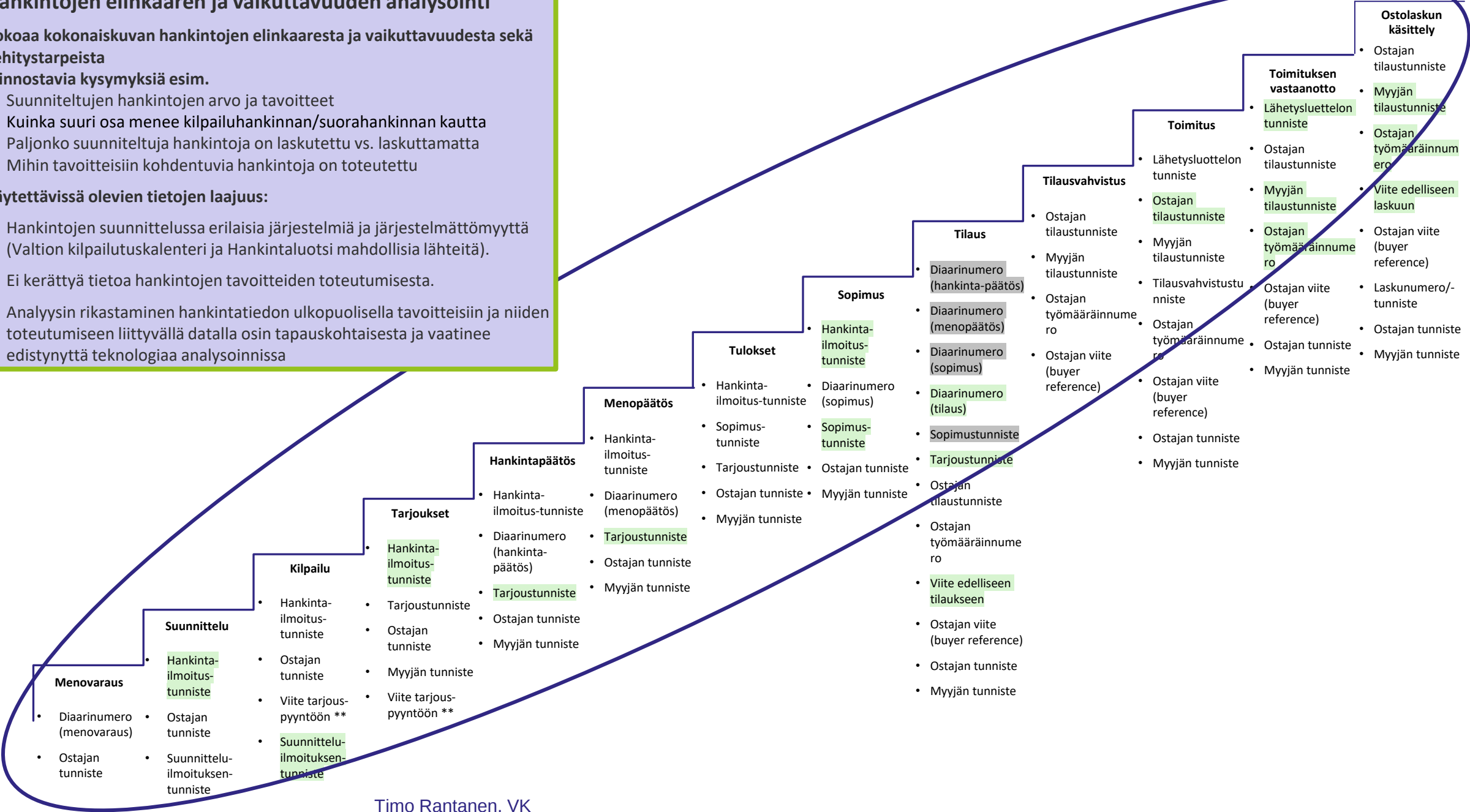
Kokoa kokonaiskuvan hankintojen elinkaaresta ja vaikuttavuudesta sekä kehitystarpeista

Kiinnostavia kysymyksiä esim.

- Suunniteltujen hankintojen arvo ja tavoitteet
- Kuinka suuri osa menee kilpailuhankinnan/suorahankinnan kautta
- Paljonko suunniteltuja hankintoja on laskutettu vs. laskuttamatta
- Mihin tavoitteisiin kohdentuvia hankintoja on toteutettu

Käytettävissä olevien tietojen laajuus:

- Hankintojen suunnittelussa erilaisia järjestelmiä ja järjestelmättömyyttä (Valtion kilpailutuskalenteri ja Hankintaluotsi mahdollisia lähteitä).
- Ei kerättyä tietoa hankintojen tavoitteiden toteutumisesta.
- Analyysin rikastaminen hankintatiedon ulkopuolisella tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen liittyvällä datalla osin tapauskohtaisesta ja vaatinee edistynyttä teknologiaa analysoinnissa

Hankinnan elinkaaritieto ja vaikuttavuus

Juri Matinheikki, johtava erityisasiantuntija, Kustannusvaikuttavuuden osaamiskeskus, 18.2.2022

- Tiedon arvo muodostuu eri tietoaineistojen yhdistämisestä
- Nykyinen säädöspohja ohjaa heikosti elinkaaritiedon yhdenmukaista säilyttämistä
- Elinkaaritieto mahdollistaa hankintatoimen vaikutuksen arvioinnin / mittauksen => voidaan todentaa toiminnan muutoksia / verrata kansallisesti muihin hankintayksiköihin
- Hankinnan elinkaaritieto on esivaatimus varsinaiselle vaikuttavuuden arvioinnille => tulee yhdistää muuhun tietoon (esim. hoitotulokset)
- Vaatii paljon teknistä kehitystä, jotta tietoaaineistot ovat yhdistettävissä (esim. relaatiotietokanta) => nykyisten järjestelmien integrointi / rajapintakehitys
- Varsinainen analyysi yhdestä tietokannasta on lopulta kohtalaisen helppoa (esim. yksinkertaisia SQL kutsuja)
- Merkittävä kansallinen haaste on tietoaaineistojen yhdenmukaistaminen eri organisaatioiden välillä (kansallinen hankintojen elinkaaren tietovaranto)

+ kokoamista,
standardointia

Kiitos mielenkiinnostanne

Seija Friman

Puh. 050 514 3960

Seija.friman@valtiokonttori.fi

Twitter: @FrimanSeija